

Kareni / ကညီ Ka Nyaw

transliteratsioon: birma + täiendused, *latinisatsioon*: KNAB 2009

Kareni kirjakeeli on mitu, põhilised on sgoo (S), läänepvoo (L) ja idapvoo (I). Nende põhitähestik on sama mis birma keelel, ent toonide märkimine on nii sgoo kui ka pvoo kirjakeeles erinevad. Kirjaviisid on suhteliselt foneetilised.

I. Konsonandimärgid (kui mõni täht ei esine kõigis kareni keeltes, on näidatud esitähga, millisesse kirjakeelde kuulub)

1	က		k	<i>k</i>	20	ဓ	I	dh	<i>d</i>
2	ခ		kh	<i>hk</i>	21	န		n	<i>n</i>
3	ဂ		g	<i>gh</i> [ɣ]	22	ပ		p	<i>p</i>
4	ဃ		gh	<i>kh</i> [x]	23	ဖ		ph	<i>hp</i>
5	င		ṅ	<i>ng</i>	24	ဗ	I	b	<i>b</i>
6	စ		c	<i>s</i>	25	ဆ		bh	<i>b</i>
7	ဆ		ch	<i>hs</i>	26	မ		m	<i>m</i>
8	ဇ		j	<i>z</i>	27	ယ		y	<i>y</i>
9	ဈ	I	jh	<i>z</i>	28	ရ		r	<i>r</i>
10	ရှ	LS	rh	<i>sh</i>	29	လ		l	<i>l</i>
11	ည		ṅ	<i>ny</i>	30	ဝ		w	<i>w</i>
12	ဋ	I	ṭ	<i>t</i>	31	သ/ဝ		s*	<i>th</i>
13	ဌ	I	ṭh	<i>t</i>	32	ဟ		h	<i>h</i>
14	ဍ	I	ḍ	<i>d</i>	33	အ		x	'
15	ဎ	I	ḍh	<i>d</i>	34	ဓ		q	(-)
16	က	I	ṅ	<i>n</i>	35	ပု	L	pg	<i>pw</i>
17	တ		t	<i>t</i>	36	ဟု	I	yg	<i>yw</i>
18	ထ		th	<i>ht</i>	37	ယု	I	ghg	<i>khw</i>
19	ဒ		d	<i>d</i>					

* esimene sgoo, teine läänepvoo keeles

II. Erikujulised allmärgid (က မärgib suvalist põhimärki)

1	က	-y	<i>y</i>	3	ကျ	-l	<i>l</i>
2	ခ	-r	<i>r</i>	4	ကွ	-w	<i>w</i>

5 ကု -g g

III. Vokaalimärgid (က မärgib suvalist pōhimärki, esimeses sgoο, teises pvoo märgid)

1	ကါ	ကါ	ā	a	6	ကူ	ကူ	ū	u
2	ကံ	ကံ	i	i	7	က့	က့	e	e
3	ကၢ	ကၢ	ö	oe [ɣ]	8	ကဲ	ကဲ	ä	ae [ɛ]
4	-	ကၢ	ü	u [ʔ]	9	ကိ	ကိ	o	o
5	ကု	ကု	u	ue [w]	10	ကီ	ကီ	ō	aw [ɔ]

IV. Toonimärgid (esimeses sgoο, teises pvoo märgid)

1	ကါ	ကs	^	kâ	4	ကိ	ကl	`	kà
2	ကံ	ကၢ	ˇ	kă	5	ကၢ	ကz	~	kã
3	ကး	ကး	´	ká	6	-	ကၢ	-	kā

Lisaks toonimärgid läänepvoos: ကၢ ˇ 2 *kă*, ကz ~ 2 *kã*, ကၢ - 2 *kā*.

V. Muud märgid

1 ကိ " (vokaali puudumine)

Transliteratsiooni ja latinisatsiooni näiteid

ကိၢ်သူလု ကō^süle~ *Kâwthulě*, ကညီကိၢ်စဲာ် kañōkō^să` *Ka Nyaw Kâwsàe`* 'Karení osariik', ယိၢ်ကိၢ် ~ ကိၢ်ကိၢ်တဲာ် yo~kō^, kō^kyō`tä` *Yōkâw, Kâwchàwtàe`* 'Tai', ကိၢ်ပယိၢ် kō^payō~ *Kâwpayāw`* 'Birma', ဒဝဲၢ် dawä^ *Dawâe`* 'Tavoy', တနီၢ်သရံာ်ကျိ tanōsari`klo *Tanawthari Klo`* 'Tenasserim'; muid kohanimesisid Karenis: ကဆိဝါ kachōwā *Kahsawwa*, အမိၢ် xamo~ *Amō*, မဲၢ်သမံာ်ထံာ် mä^sami^tha` *Mâesamî Thà*, မဲၢ်သမံာ်ခံ mä^sami^khi *Mâesamî Hki*, မိထံာ် mōtha` *Mawthà*.

Sgoο tekst: ပုၤကိၢ်ဂၢ် မ့ၢ်တၢ်ဒိသိးသိး လၢတၢ်သိာ်တၢ်သီအ မဲၢ်ညါဒီး ကြးန့ၢ်ဘၣ် pga~ko^pa~ me^ta^d^so^so^ löta^so^ta^sōxa mä`ñädō´ krō`ne^bha´ — *Pwākópā mêtâdthóthó loetâthòtâhaw`a mäenyadáw króenêbá*.

Pvoo tekst: ပုၤကိၢ်ဂၢ်ဒုၤ လၢပုၤရှၢအဖုၤအဂီၢ် အခရၢဖုၤလၢဂၢ်အဝိၤ လၢဆၢမၤန့ၣ်ခဲးဂၢ် pgako^pa~di^ löpgaša~xaphuxagō xakharō`2pho^lapa~xaso^ löchōma~niša~kho^pa´ — *Pwakôpâdi loepwashã`ahpue`agaw`ahkarôehpölapã`asô loehsoemânishãhkópá*.

Viited

1. Р. С. Гиляревский, В. С. Гривин. *Определитель языков мира по письменностям*. Изд. третье, исправленное и дополненное. Москва: «Наука» 1965.
2. *Language Museum*. www.language-museum.com. 2003-01.
3. www.karen.org. 2003-01
4. www.kawthoolei.org. 2003-01.
5. *Transliteration of common, spoken Sgaw Karen into English*. Drum Publication Group. www.drumpublications.org
6. Martin Hosken. *A Sgaw Karen Unicode proposal. Extending Myanmar to Incorporate Sgaw Karen*. SC2/WG2 N3083. L2/05-178.
7. Michael Everson. *Proposal for encoding characters for Myanmar minority languages in the UCS*. ISO/IEC JTC1/SC2/WG2 N3 L2/06-xxx. 2006-04-02.
8. {Theodore Stern. Three Pwo Karen Scripts: A Study of Alphabet Formation. – *Anthropological Linguistics*, 10(1): 1-39, 1968}